

տեղւոյն պատրիարք օծուած՝ 328, Յունիս 8
† 373, Մայիս 2)։

Մեծին Աթանասի ամբողջ կենսոյը կռիւ
եղաւ ընդդէմ Արիոսեանց, Եւշոմեանց, Ան-
մեանց եւ այլ նման հերձուածոց։ Արիոսեանց
դէմ առաջին անգամն հանդիպեալաւ Աթանաս
առգէն ի սկզբան եւ իւր 60ամեայ պատերազմը
տեսաւ պսակուած՝ հերձուածին քայքայմամբ։
Թէեւ ի սկզբան առանձին էր կոռնիս հրատապ
խառնման ժամանակ, բայց տեսաւ ապա իւր
շուրջը երիտասարդ ոյժեր՝ յանձին Գրիգոր
Աստուածաբանի, Նիսացւոյ, Բարսղի եւ այլոց,
որոնք շարունակեցին իւր գործը մինչեւ ի սպառ
քայքայում հերձուածին։

Աթանաս իրեւնայսկի կը հանդիսանայ
իւր դարուն եկեղեցական պատմութեան ծնին,
որուն շուրջն կը բոլորին բոլոր ինդիքը. անոր
համար ալ իւր գործունէութեան պատկերը
պատկերն է միանգամայն իւր դարուն։ Այս
պատճառաւ ալ շատ թեր ու դէմ քննութեանց
ենթարկուած է այն այլեւայլ ժամանակները,
Դկոս, Լաուրենտիոս այս փոքրիկ աշխատութեան
գլխաւոր արժեքներէն մին է այդ քննու-
թեանց արդիւնքն խտացնել ամփոփ տեսու-
թեամբ։ Բշ միայն ընդամայն կը յանձնարարենք
այս գործը ամեն անոց, որոնք կը հետաքրքրուին
մասնաւորապէս Աթանասով եւ ընդհանրապէս
Դ. դարու եկեղ. պատմութեամբ, այլ եւ կը
ուղշանք տեսնել զայն հայերէն թարգմանու-
թեամբ, այսու աւելի ընդարձակ շրջանակի ծա-
նօթանալու կարեւոր անձնաւորութիւն։

Հ. Ն. Ա.

ԱՅԼԵՒԱՅԻՔ

1. Կարեւոր պահանջանկներ։ — Չեռ.
Մայր Աթոռի Մատեն. 526 ըստ Կարեւորան ցու-
ցակի, իսկ ըստ վերջին Մեսրոպեան ցուցակա-
համարի՝ 228.

Գիրքն է՝ ԸՊԳԻՐԻՆԻՆ ԴԵՐԻՆԻ ԸՆԴԵՐԵՆՈՅ,
որ պարունակում է ուրիշ նիւթեր եւս, մեծ
մասամբ կանոններ։ Չեռ. մեծութ. 18X14X5
թուղթ բամբակեայ. բարձրագիր. թուական
գրչթ. 98 = 1457, տեղ, եւն. "ի սբ անապա-
սիս դե | րձկոյ ընդ հովանեաւ սբ Թոր | ոսոս.
ձեռամբ սիմէոն անարժ | ան կրաւնօրի..."

Սկզբում եւ վերջում իրեւն պահանջանկ
կան մագաղանայ թերթեր, սկզբում մի մեծ
թերթ Ժառուած երկուսի. իսկ վերջում կես
թերթ, որ կրում է Կոնստ. Ա. 14 "ի մէջ տու-
նջման եւ | ի մէջ գիշերոյ. եւն. մինչեւ 17
"Եւ եգ զնստա ան ի հաստատութեան երկնից."
միեւնոյն թերթի միեւնոյն երեսի վրայ երկրորդ
էջի տողերի առաջին տառերն են միայն միացել,
միւս երեսը սկսում է միեւնոյն գլխի համ.
27ից | պատկեր իւր ըստ պատ | կերի ար-
արար զնա. և վերջանում համ. 29ի հե-
տեւեալ բառերով. "...էտու ձեզ զամբ | նայն
խոտ սերման |".

Սկզբի պահանջանկը պարունակում է
Գործ. Ե. 23 "...եւ լցաւ նորա քառաս-
նամայ | ժամանակ..." — Ը. 1 "...ի գե...
(կարուած է) Լրեւստանի եւ Ստամբուլ |".

Երկու կողմի պահանջանկներն էլ գրուած
են փոքր երկամագրով եւ տարբեր ձեռքերով,
թէեւ զանազանութիւնն իսկոյն աւելի ընկնելու
շափ մեծ չէ։ Գրութեան թուականները անյայտ
են։ Սկզբի պահանջանկի վերջին էջերից մեկում
պատահում ենք Գործք Առ. Է. 43ում յի-
շատակուած "զատողն աստուածոյն հոնմիայ,
(ըստ Ջօհրպեան հրատարակութեան) դար-
ձուածքի մէջ աստուծոյն ամբողջական ուղղա-
գրութեան։ Միեւնոյն պահանջանկի վրայ պա-
տահում են նաեւ երեսնամբ ուղղագրութեան,
որ հաստատում է ուրիշ հին ձեռագրե-
րից եւս։

Չմոռանամ նկատել, որ սոյն երկու պահ-
անջանկների վրայ կան ուղղագրութեան յայտնի
սխալներ եւս, ինչպէս (սկզբի պահ.) եթէ,
էփեղե (վերջն պահ.) էէէէէէ, Գործքի, եւն.

Ս. Ընդհանր. 20 Մարտ 1913։

ՄԵՍՐՈՊ Զ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆՍ

2. Դիտողութիւն կրկնագիր Ագա-
թանգեղոսի ապագրութեան առթիւ։ —
ՀԱՆԴԻՄԻ Թուոնար թուին մէջ (էջ 1)
Հ. Աճառեան "Քննութիւն կրկնագիր Ագա-
թանգեղոսի, վերնագրով գեղեցիկ ուսում-
նասիրութիւն մը գրած էր, "Թուարձան, ի
մէջ իմ հրատարակած նոյն կրկնագրին
վրայ։

Նրկնագրին ապագրութեան միջոցին
բացակայ կը գտնուէի եւ կարելի չէրաւ

տպագրական սրբագրութիւններն անձամբ կատարել, որով զԺբախտաբար տպագրական քանի մը սխալներ սարգած էին բնագրին մէջ: Սոյն սխալներուն մտադիր ըրած է Հ. Աճառեան յիշեալ յօդուածին մէջ:

Ծիշդն հաստատելու համար հարկ եղաւ խնդրական կէտերը վերստին համեմատել բնագրին հետ եւ ուղղել: Ուղղութիւններէս պիտի տեսնուի որ բնագրին հրատարակութեան Ներածութեան մէջ յիշատակուած օրինակները ճիշդ են. հետեւաբար բնագրին մէջ տեսնուած տարբերութիւնները պարզապէս տպագրական սխալներ են:

	ԱԽԱԼ	Ուղղ.
1. Հանգ. Ամս. 1913, էջ 4 Թուշ. էջ 63բ (վարեն)	Գրեւորւած	Կրկնագիրն ունի որոշ զգրեւորութեան
2. Հ. Ա., էջ 4 Թուշ. էջ 46ա (վարեն)	Բնագր. Գրեւորւած	Կրկնագիրը չունի (պատիւ), այլ Բնագր. Գրեւորւած
3. Հ. Ա., էջ 11 Թուշ. էջ 71ա (վարեն)	Բնագր.	Կրկնագիր Բնագր.
4. Հ. Ա., էջ 11 Թուշ. էջ 47 (վարեն)	Բնագր.	Կրկնագիր Բնագր.
5. Հ. Ա., էջ 11 Թուշ. էջ 28գ, 37բ, 55ա	Գրեւորւած	Կրկնագիր միշտ Գրեւորւած
6. Հ. Ա., էջ 11 Թուշ. էջ 39ա	Գրեւորւած	Կրկնագիր որոշ Գրեւորւած

Հ. Գ. Գ.

ՄԱՐԿԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՅՈՒՅԱԿ ԵՐԲՐԱԿԱՆՆԵՐ ՀՆԵՐԱԿԱՆ ՀՐԵՑԱՐԱՆԻԹԵՆՆԵՐ 1896—1910

(Հրատարակւած է 1910 թ.)

*1184. Johannesson K. F. — Om de nyaste upptäckterna i Armenien: Ymer 1900, p. 347—75.

*1185. — — Om Eethiterna: Nordisk Tidskrift 1903, p. 525—43.

1186. Dormitio beati Johannis Apostoli: Theol. prakt. Monatsschrift, Zentralorgan der kath. Geistlichkeit Bayerns 8 (1898), p. 153—58.

[Հայագետ Schmid J. M. «Հանգստեան Յովնանու», անվանականը գրեւոր է ինչ թարգմանի: Հմմտ. «Հանգ. Ամս.» 1899, էջ 183:]

1187. Jones Alonzo T. — La question d'Orient. Portes de sa solution pour le monde entier. Bale. 8°, 19 p.

1188. Jonsson Finnur. — Sophus Bugge: Saertryk af Nordisk Tidskrift for filologi. Tredie raekki bind, p. 101—25.

*1189. Jorga N. — Geschichte des osmanischen Reiches. Nach den Quellen dargestellt I—II bis 1583, III bis 1640. Gotha, Perthes, 1908—1910. 8°, XX, 486. XVIII, 1453. XIX, 479 p. M. 27.—.

1190. — — Latins et Grecs d'Orient et l'établissement des Turcs en Europe (1343—1362): Byz. Zeit. 15 (1906), p. 179—222.

*1191. — — Notes et extraits pour servir à l'histoire des croisades au XVe siècle: Rev. de l'or. latin 4 (1896), p. 25—118, 226—320, 503—622; 5 (1897), p. 108—212, 311—88; 6 (1898), p. 50—143, 370—435; 7 (1900—1), p. 1—115, 267—320. Extr. Paris, Leroux, 1899—1902. 8°, 681, 597.

*1192. Jossset Alfred. — Impressions du Caucase (arméniennes). Suite d'Orchestra. Paris, imp. Senart.

1193. Judeich Prof. Dr. Walth. — Bericht über eine Reise im nordwestlichen Kleinasien: Sitzungsber. d. k. Akad. d. Wiss. in Berlin, 1898, p. 531—555.

*1194. Junker H. — Zur Flexion der altarmenischen Demonstrativa: Z. f. vergl. Sprachforsch. 43 (1910), p. 331—51.

1195. K. — Edschmiadzin: Der christl. Orient I (1897), p. 51—6.

1196. K. D. — Odnowienie i rekonstrukcja Katedry Ormiańskiej we Lwowie. Lwów, Wiek Nowego 1908. 4°, 17 p.

1197. K. P. C. (O. S. B.). — Von Venedig zur Insel der Armenier. Mit Illustr. St. Benedikts-Stimmen 1901. Heft 1, p. 8—18; Heft 2, p. 52—58.

1198. K. T. B. — Armenians as citiziens: Armenia (Bost.) 2 (1906), Nr. 12, p. 14—18.

1199. Kabaian H. Y. — Sandoukt or first martyr of Armenia. A melo-drama in five acts. (Originally from Armenian). Reproduced from memory by —, of Smyrna, Turkey. Detroit, Mich. 1902. 8°, 32 p. Price: 25 cents.